

ΒΟΛΟΣ | ΕΠΙΣΤΗΜΗ

# Ο καθηγητής που μας γνώρισε τη Μύρτιδα

Πρόσωπο της χιλιετίας στην ιστοσελίδα του ΟΗΕ, περίοπτη θέση σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και δεκάδες χιλιάδες επισκέπτες στα μουσεία. Η Μύρτις είναι ένα επιστημονικό επίτευγμα που ονειρεύτηκε ο καθηγητής **ΜΑΝΩΛΗΣ ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΑΚΗΣ**.

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ  
georgios.apostolides@epinion.gr  
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΑΣΒΑΝΤΗΣ  
antonis.pasvantis@gmail.com

**Η** ΕΝΤΕΚΑΧΡΟΝΗ κοπέλα που έζησε στην εποχή του λαιμού στην Αθήνα του Περικλή, «γεννήθηκε» από τη φλόγα του καθηγητή Μανώλη Παπαγρηγοράκη «ένα αρχαίο κρανίο, να αποκτήσει πρόσωπο, κάποιο κορίτσακι που έζησε τον 5ο αιώνα π.Χ. στην Αθήνα». Όμως φαίνεται ότι, όπως και οι ιδέες που γεννιούνται κάποτε στη σκιά της Ακρόπολης, η ανάπλαση της Μύρτιδος ανήκει στην παγκόσμια κληρονομιά.

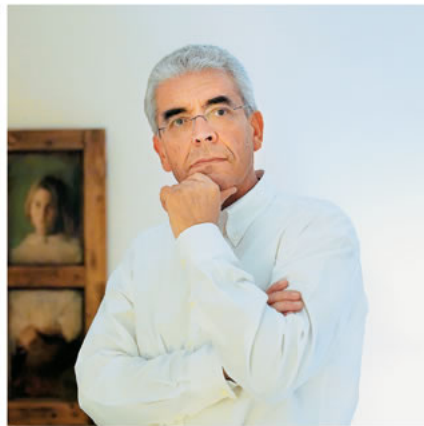
Η ιδέα ξεπήδησε από έναν ανασκαφικό λάκκο στον Κεραμεικό και χάρη στην προσπάθεια πολλών Ελλήνων επιστημόνων μεταμορφώθηκε σε σύμβολο που σηματοδοτεί την ιστορική περίοδο από τον χρυσό αιώνα του Περικλή. Σήμερα με τη βοήθεια της επιστήμης έχει βρεθεί «πρόσωπο με πρόσωπο», με τους πολίτες του 21ου αιώνα. Από τον Απρίλιο του 2010 όταν έγινε η επίσημη παρουσίαση στο Μουσείο της Ακρόπολης η Μύρτις προσέλαβε την προσοχή. Στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο μέσα σε τρεις μήνες την επισκέφθηκαν 80.000 άτομα μεταξύ των οποίων οι μαθητές πολλών σχολείων. Στο Αρχαιολογικό της Θεσσαλονίκης η επισκευμμένητα αυξήθηκε τον Φεβρουάριο κατά 400%. Στη συνέχεια η έκθεση ταξίδεψε στο Μαυροβούνιο, με πρωτοβουλία της ελληνικής πρεσβείας, στο πλαίσιο των 130 ετών φιλίας και μέσα σε ένα μήνα την επισκέφθηκαν 12.000 παιδιά.

## Η διαδρομή.

Όλα ξεκίνησαν με τα αρχαιολογικά ευρήματα ανασκαφής το 1995, στον Κεραμεικό από τον αρχαιολόγο κ. Ερη Μπαζιοποπούλου - Βαλβιδέν. Η ανάληψη του DNA στον παλιό τον οδόντων υποπίστωσε ότι το μικρόβιο που προκάλεσε τον αρχαίο λοίμο, ήταν η σολιμονέλα, υπεύθυνη για την εκδήλωση τυφοειδούς πυρετού. Η ανακοίνωση έκανε τον γύρο του κόσμου με δημοσιεύσεις σε δεκάδες έντυπα, από την Washington Post και τη Figaro μέχρι τους Times. Ένα παιδικό κρανίο όμως τράβηξε την προσοχή του κ. Μανώλη

»

**Από παλιά είχα κάνει έρευνα για την κατατομή των αρχαίων Ελλήνων. Όταν είδα για πρώτη φορά τον αρχαιολογικό χώρο δεν φανταζόμουν την επιστημονική γνώση που θα ξεπηδούσε, ούτε την υποδοχή που θα είχε η Μύρτιδα».**



Παπαγρηγοράκη επίκουρου καθηγητή Ορθόδοξων της Πανεπιστημίου Αθηνών. Διατηρούσε ένα κέλυ γνόθο και πράγμα σπάνιο, συνυπήρχε η μόνιμη οδοντοστομία με μέρος της νεογλίας. Η ηλικία προσδιορίστηκε με πανοραμική ακτινογραφία παρατηρώντας τις ρίζες των δοντιών. Επρόκειτο για ένα κορίτσι περίπου έντεκα ετών και όταν η ερευνητική ομάδα αποφάσισε να κάνει την ανάπλαση του προσώπου, της έδωσε το όνομα «Μύρτις». Το αρχαίο κρανίο έδειχνε τον δρόμο. Δείκτες και καρτίδες υπέδειξαν το πάχος των ιστών, σκαλίστηκαν οι μύες και υπολογίστηκε το μέγεθος των μυών της μύτης βάσει της ορθολογικής και ρινικής κοιλότητας. Οι αναλογίες και το σχήμα τού προσώπου προέκυψαν από τις αναλογίες του κρανίου. Το κρανίο σκαρπίστηκε σε ειδικό αξονικό τομογράφο, στο ΤΕΙ Χαλκίδας έγινε η τρισδιάστατη μορφή του κρανίου και μετά δημιουργήθηκε ένα ακριβές αντίγραφο. Η τελική μορφή του προσώπου δόθηκε από τον Σουηδό γλύπτη και ειδικό μόντελιστ κ. Οσκαρ Νίλσον.

«Ήταν ένα παιδί που η κληρονομία των

όλων και η επακόλουθη επιδημία δεν του επέτρεψαν να ζήσει τη ζωή που του αναλογούσε», λέει ο κ. Παπαγρηγοράκης και συνεχίζει: «Από παλιά είχα κάνει έρευνα για την κατατομή των αρχαίων Ελλήνων. Όταν είδα για πρώτη φορά τον αρχαιολογικό χώρο δεν φανταζόμουν την επιστημονική γνώση που θα ξεπηδούσε, ούτε την υποδοχή που θα είχε η Μύρτιδα».

Στο Κέντρο ΓΑΙΑ, κατά την προετοιμασία του χειρουργείου, όταν ο κ. Παπαγρηγοράκης έδειξε τα σχέδια η κ. Νίκη Γουλιανδρή πολύ εύστοχα διείδε την εξέλιξη λέγοντας: «αυτό δεν θα σας ανίκη, είναι παγκόσμιο». Λόγω προφίτικα καθώς ο ΟΗΕ μετά την ανακοίνωση πέρασε στην ιστοσελίδα του την Μύρτιδα ως «φίλη της χιλιετίας». Σύμφωνα με κορυφαία περιοδικά, όπως το Scientific American, το National Geographic και το Nature ασχολήθηκαν με την Μύρτιδα. Όσο για τον άνθρωπο που άνοιξε τον δρόμο: «Εκείνο που κρατάει απ' όλη αυτή τη διαδρομή είναι όταν βλέπεις στις ξεναγωγίες των παιδιών το βλέμμα τους και η λαχτάρα τους για γνώση», καταλήγει.



## 1. Πορτρέτο.

Ο καθηγητής Μανώλης Παπαγρηγοράκης.

## 2. Μύρτις.

Για το «κτίσιμο» του προσώπου σκαλίστηκαν 20 διαφορετικοί μύες αλλά και ποσότητα υποδόριου λίπους ώστε να καλυπτεί τμήματα της μιλκίς δομής. Ταίριες ηλίου αναπαριστούν το δέρμα.

## 3. Παγκόσμια.

Η ιστοσελίδα της Μύρτιδος μεταφράζεται στα γαλλικά καθώς σύντομα μπορεί να ταξιδέψει σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο της Λιλ. Ανάλογα ενδιαφέρον υπάρχει από τις ΗΠΑ, τη Ρουμανία, την Αργεντινή ακόμη και από τη Νιγηρία.

## 4. Παιδιά.

Χιλιάδες παιδιά έχουν επισκεφθεί την έκθεση και αποτύπωσαν τη Μύρτιδα με τον δικό τους τρόπο.



## ΕΚΘΕΣΗ

## Το ταξίδι της Μύρτιδος

Η ΕΚΘΕΣΗ με τη Μύρτιδα στο Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα στον Βόλο θα φιλοξενηθεί ως τις 8 Ιανουαρίου 2012. Για πρώτη φορά η έκθεση είναι προσβάσιμη σε άτομα με προβλήματα όρασης τα οποία μπορούν να ξεναγηθούν. Το πρόγραμμα έχει θέσει υπό την αιγίδα του το Πολιτιστικό Ιδρυμα της Τράπεζας Πειραιώς (ΠΙΟΠ) σε συνεργασία με τον Φόρο Τυφλών και την σχολή Schinarakis Studies μέσω της διεκπεραίωσης στην ελληνική και διεθνή νοηματική γλώσσα. Η έκθεση περιλαμβάνει ακουστική ξενάγηση, υλικό στη γραφή Braille και σε μεγαλογράμματη γραφή. Με την έκθεση εγκαινιάζεται η συνεργασία του Μουσείου Πλινθοκεραμοποιίας με το «Αθανασόκειο» Αρχαιολογικό Μουσείο Βολού όπου φιλοξενούνται δύο παράλληλες εκθέσεις. Πρόκειται για τη φωτογραφική έκθεση που επικεντρώνεται στο ιστορικό της ανακατασκευής και τη διαδικασία ανάπλασης και μια εικαστική έκθεση με έργα που προεβλήθησαν από Έλληνες καλλιτέχνες.